

РЕЦЕНЗІЯ

доцента кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидата юридичних наук, доцента **СЛЮСАРЕНКА Сергія Вікторовича** на дисертацію **КІДАЛОВОЇ Наталії Олександрівни** на тему: «**Публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності**», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність обраної теми. Проблема удосконалення системи публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності є надзвичайно актуальною для України. Держава продовжує виступати власником значної частини стратегічних господарств та здійснювати управління над ними. Проте існуюча система управління не забезпечує ефективного функціонування стратегічних державних підприємств. Дані підприємства значно поступаються приватному сектору за рівнем ефективності господарської діяльності, що може призводити до їх зникнення та в подальшому погіршення економічної та безпекової політики держави. Тому, створення належного публічного контролю у цій сфері, може посприяти у налагодженні державного управління за стратегічними об'єктами державної власності та ефективній діяльності самих стратегічних господарств. Саме тому, дане дисертаційне дослідження є актуальним та робить вагомий внесок до загального наукового доробку з питань удосконалення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз тексту дисертації, змісту публікацій здобувачки дають змогу стверджувати, що результати, отримані у ході дослідження публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності є науково обґрунтованими та достовірними. Вони відповідають меті та завданням роботи, що забезпечується вдалими обранням методів дисертаційного дослідження.

Кідалова Н. О. слушно визначила об'єкт дослідження, як суспільні відносини у сфері захисту стратегічних об'єктів державної власності, що підпадають під публічний контроль та предмет дослідження – публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності.

Метою дисертаційного дослідження було комплексне дослідження теоретико-методологічних засад та організації публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, створення державної системи захисту цих об'єктів і формування новітніх підходів до ефективного публічного регулювання.

Методи дослідження визначено із урахуванням його мети та завдань, змісту об'єкта і предмета. В основу методології дослідження покладено: формально-логічний метод;

формально-юридичний метод; структурно-функціональний метод; порівняльно-правовий метод.

Структура дисертації не викликає заперечень. Вона цілком пов'язана з метою, тими завданнями, які поставив перед собою здобувач та специфікою дослідження предмета та об'єкта. Дисертація складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Здобувачка продемонструвала належний рівень виконання поставленого наукового завдання та оволоділа методологією наукової діяльності.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження; стан дослідження проблеми у юридичній науці; зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами; визначено мету, завдання дослідження, предмет дослідження, об'єкт дослідження, методологію дослідження; розкрито наукову новизну отриманих результатів та їхню практичну значущість.

У **першому розділі** здобувачка належним чином проаналізувала нормативно-правову базу у сфері публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, розкрила поняття, зміст та види публічного контролю у цій сфері та визначила особливий статус стратегічних об'єктів державної власності.

В **другому розділі** досліджено публічний контроль при визначені критеріїв віднесення об'єктів державної власності до стратегічних, проаналізовано публічний контроль при формуванні переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення та визначено механізм взаємодії суб'єктів, що здійснюють публічний контроль у цій сфері.

У **третьому розділі** роботи авторка зосередилася на дослідженні міжнародного досвіду в публічному контролі за стратегічними об'єктами державної власності та пошуку напрямів вдосконалення даного контролю у цій сфері.

Дисертаційне дослідження завершується розгорнутими **висновками**, у яких здійснено комплексний аналіз наукових праць та чинного законодавства, що визначають особливості публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, виявлені основні недоліки чинного законодавства, сформульовані авторські пропозиції і рекомендації, спрямовані на оптимізацію суспільних відносин досліджуваної сфери. Висновки дисертації є цілісними, логічними та обґрунтованими, відповідають меті та завданням дослідження й містять важливі теоретичні та практичні положення щодо вдосконалення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Практичне значення результатів наукового дослідження полягає в тому, що вони містять практичні рекомендації щодо удосконалення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності та можуть бути використані: у науково-дослідній діяльності – як підґрунтя для подальшого вивчення проблем публічного

контролю у цій сфері, у процесі підготовки дисертацій, монографій, аналітичних доповідей; у правотворчій діяльності – як наукова основа удосконалення чинного адміністративного законодавства, модернізації підходів до шляхів застосування юридичного термінознавства для вдосконалення адміністративно-правового регулювання державної системи захисту стратегічних об'єктів державної власності та формування ієрархічної системи нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері захисту стратегічних об'єктів державної власності; у навчальному процесі – під час викладання дисципліни «Адміністративне право» та підготовки відповідних навчально-методичних матеріалів.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено у 11 наукових публікаціях, з яких 5 статей у наукових фахових виданнях України, стаття у науковому виданні іншої держави, 6 тез наукових доповідей. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертаційного дослідження.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями, які виставлені авторкою для публічного захисту. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування.

Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення:

1. У дисертації було б доцільно ширше висвітлити оптимізаційні засоби здійснення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності при відкритті проваджень у справах про банкрутство. Так, авторка на с. 105–107 наводить приклади заходів, які при застосуванні даної процедури повинні поліпшити складне становище таких підприємств, однак, на нашу думку, розкриття механізму оптимізаційних засобів здійснення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, збільшило б значимість даного дослідження.

2. Потребує уточнення використання авторкою розуміння «публічне адміністрування сфери стратегічних об'єктів державної власності». Зокрема, здобувачка на с. 136–137 визначає органи центральної виконавчої влади, які наділені такими повноваженнями, однак, на нашу думку, використання терміну «адміністрування» є не зовсім коректним, враховуючи, що в загальному розумінні під ним розуміють здійснення внутрішнього адміністрування суб'єкта публічного адміністрування. Тому, на нашу думку, краще було б використовувати термін «управління», яке за своїм змістом є більш ширшим і може включати органи

центральної виконавчої влади, як один з важелів впливу, на стратегічні об'єкти державної власності.

3. Сьогодні поступово набирає обертів реформа в частині зміни правового статусу деяких державних підприємств, в тому числі і стратегічних. Дані зміни націлені на реорганізацію державних підприємств в акціонерні товариства, у яких сто відсотків акцій буде належати державі. Тому, на нашу думку, авторці для збільшення значимості дисертаційного дослідження варто було б проаналізувати дані зміни та запропонувати власні висновки у цій сфері.

4. Також цікавим є пропозиція авторки удосконалити механізми та процедури здійснення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, де вона поміж іншого пропонує передбачити здійснення публічного контролю на підставі соціологічних досліджень. Однак, з тексту самої дисертації не зовсім зрозумілим, який саме вплив буде здійснений на публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності при використанні соціологічних досліджень. Так, здобувачка лише на с. 164–172 наводить позитивні приклади США та Великої Британії при використанні таких соціологічних досліджень, на роботу органів публічної влади. Тому, на нашу думку, варто було б у тексті дисертації надати власні висновки щодо розуміння механізму та процедури здійснення публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, саме за допомогою соціологічних досліджень.

5. На с. 40–42 авторка при характеристиці визначення системи та структури публічного контролю за стратегічними об'єктами державної власності, виділяє декілька видів даного контролю, а саме: державний контроль; громадський контроль; муніципальний контроль; міжнародний контроль. Однак, не зовсім зрозумілим є твердження здобувачки використання «муніципального контролю», враховуючи, що предметом дослідження є даний контроль, саме за стратегічними об'єктами державної власності.

Висловлені зауваження і пропозиції зумовлені складністю дослідження проблеми, суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Н. О. Кідалової, оскільки вони мають переважно дискусійний характер. Це дозволяє стверджувати, що рецензована дисертація є актуальною, самостійною, завершеною творчою науковою працею. Рецензоване дисертаційне дослідження виконане на високому науковому і методологічному рівні, відповідає встановленим вимогам, має наукову новизну і практичну значущість. Зміст роботи повністю відображає основні положення дисертації.

Дисертація на тему: «Публічний контроль за стратегічними об'єктами державної власності» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 року (із змінами,

внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), а її авторка Кідалова Наталія Олександрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право».

Рецензент
**Доцент кафедри адміністративного
та фінансового права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат юридичних наук, доцент**

Сергій СЛЮСАРЕНКО

